

การศึกษากระบวนการตัดสินใจรับความรู้ใหม่ของชาวบ้านในการจัดตั้งโรงสีรวม

การศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์

นางสาววิจิตรา พงษ์ประสิทธิ์



วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการศึกษาชั้นเอก โรงเรียน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-568-933-5

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014431

11111100

A STUDY OF VILLAGERS INNOVATION-DECISION PROCESS
IN ORGANIZING COOPERATIVE RICE MILLS : A CASE STUDY
OF AMPHOE THA TUM, CHANGWAT SURIN

Miss Wichitra Phongprasit

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Non-Formal Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-568-933-5



วิจิตรา พงษ์ประสิทธิ์ : การศึกษากระบวนการตัดสินใจรับความรู้ใหม่ของชาวบ้านในการจัดตั้งโรงสีรวม การศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ (A STUDY OF VILLAGERS' INNOVATION-DECISION PROCESS IN ORGANIZING COOPERATIVE RICE MILLS : A CASE STUDY OF AMPHOE THA TUM, CHANGWAT SURIN) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.เกียรติ-
วรรณ อมาตยกุล และ อ.ดร.ทวิวัฒน์ บิทยานนท์, 146 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคิดในการจัดตั้งโรงสีรวม การเผยแพร่ความคิดการจัดตั้งโรงสีรวม และการตัดสินใจสมัครเป็นสมาชิกโรงสีรวม ของชาวบ้าน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาโรงสีรวม 3 แห่งในเขตอำเภอท่าตูม จ.สุรินทร์ คือ โรงสีข้าวกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านบัลลังก์ ต.ท่าตูม โรงสีรวมหนองบัวสามัคคี บ้านหนองกลาง ต.หนองบัว และโรงสีกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต บ้านม่วงมูล ตำบลหนองบัว ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้นำของทั้งสามหมู่บ้านเกิดความคิดริเริ่มที่จะจัดตั้งโรงสีรวม เพราะได้รับแรงกระตุ้นจากภายนอก คือ การได้ออกไปศึกษาดูงาน การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมและการเห็นผลสำเร็จของการจัดตั้งโรงสีรวมในหมู่บ้านใกล้เคียง

2. ผู้นำได้เผยแพร่ความคิดในการจัดตั้งโรงสีรวมไปยังกลุ่มผู้นำด้วยวิธีการประชุมและการปรึกษาหารือทั่วไป เมื่อกลุ่มผู้นำยอมรับแล้วก็ไปเผยแพร่ยังชาวบ้านด้วยวิธีการหลายอย่าง เช่น การพูดคุย การพบปะสนทนาตามบ้าน การแจ้งในที่ประชุม ตลอดจนจนถึงการจัดอภิปรายเพื่อประชาสัมพันธ์ที่บ้านหนองกลางมีการจัดเตรียมกระบวนการเผยแพร่อย่างเป็นระบบมากกว่าบ้านอื่น ๆ สิ่งที่สำคัญต่อการเผยแพร่อย่างมากคือการที่ "โรงสีรวม" เป็นนวัตกรรมที่สอดคล้องกับสภาพด้านต่าง ๆ ของชุมชน เช่น สมาชิกได้รับผลประโยชน์มากกว่าโรงสีของเอกชนและเป็นนวัตกรรมที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

3. ลักษณะการตัดสินใจยอมรับการจัดตั้งโรงสีรวม เป็นการยอมรับแบบกลุ่ม เพราะนวัตกรรมนี้ต้องดำเนินการเป็นกลุ่ม ข้อบ่งชี้ของการยอมรับนวัตกรรม คือ การสมัครเป็นสมาชิกโรงสีซึ่งส่วนใหญ่ตัดสินใจสมัครทันทีที่ได้รับข่าวสารจากกลุ่มผู้นำ และเกือบทั้งหมดยืนยันการตัดสินใจด้วย การชำระค่าหุ้นเมื่อเรียกเก็บสาเหตุที่มีการตัดสินใจรับความรู้การจัดตั้งโรงสีรวม เพราะชาวบ้านเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของผู้นำ เห็นประโยชน์ของโรงสีที่จะมีเงินปันผลให้สมาชิก หรือเป็นกองทุนของหมู่บ้าน และจะเป็นกิจกรรมที่เสริมสร้างความสามัคคีขึ้นในชุมชน นอกจากนั้นจากการที่ชาวบ้านได้ร่วมทำกิจกรรมอื่น ๆ สำเร็จมาในอดีต ความสัมพันธ์ทางเครือญาติที่ทำให้เกิดความเชื่อมั่นสามารถแก้ปัญหาได้ เมื่อเกิดความยุ่งยาก และการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชาวบ้านมีความเชื่อมั่นในการตัดสินใจทั้งสิ้น

ภาควิชา การศึกษานอกโรงเรียน
สาขาวิชา การศึกษานอกโรงเรียน
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

WICHITRA PHONGPRASIT : A STUDY OF VILLAGERS' INNOVATION-DECISION PROCESS IN ORGANIZING COOPERATIVE RICE MILLS : A CASE STUDY OF AMPHOE THA TUM, CHANGWAT SURIN. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. KIATIWAN AMATYAKUL DR. TAWEEWAT PITAYANON. 146 PP.

The objectives of this research was to study the origin of the idea to set up cooperative rice mills, how the leaders promoted those idea to villagers and the villagers' decision making process to be members. The research was carried out at Ban Banlang, Ban Nongkhlang and Ban Muangmool cooperative rice mills, Amphoe Tha tum, Changwat Surin.

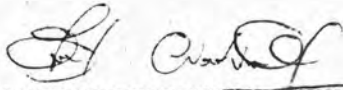
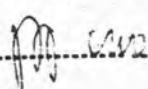
The finding of the research are as follow;

1. The leaders of all three villages adopted the cooperative rice mill innovation from outside, because of study tours, extention work's idea and the success of a nearby cooperative rice mill

2. The leaders promotion their ideas among leader's group till they were adopted. The leadership in three villages. diffused cooperative rice mill organizing through different channels, eg. group discussion, home invitation, village meeting and panel discussion. Ban Nongkhlang prepared diffusion procedures more effective than other villagers. Other factors supported diffusion process was the characteristics of cooperative rice mill eg. its relative advantage to private rice mill and it's need for farmer's village

3. The innovation decision of cooperative rice mill was "group decision" since it was "cooperative" activity. Almost all rice mill members made decision to apply as soon as they got information from the leaders. Most all of them also confirmed their decision by paying for their membership when they were requested. There were different factors which helped villagers make their decision immediately. They trusted their leaders' operation. They expected the rice mills will return them profit some of which can used as "village fund". The rice mill will help increase harmony within the communities through working together. The past successful activities in the villages, the close relationship of villagers and the support of extention workers were also important factors influencing those decision.

ภาควิชา การศึกษานอกโรงเรียน
สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิติต 
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา 

กิตติกรรมประกาศ

จนกระทั่งวันนี้

ทุกสิ่งทุกอย่างก็ลงเอยด้วยดี

แต่กว่าจะถึงวันนี้

ก็ผ่านอะไรมามากมาย

5 ปี เต็ม สำหรับการ เป็นนิสิตบัณฑิตวิทยาลัย

2 ปี สำหรับการอยู่ในห้องเรียน

3 ปี สำหรับการชีวิตการงาน

และตระเวน เตรีต เตรี เพื่อหาหัวข้อวิทยานิพนธ์

หลาย เรื่องราวที่ผ่าน เข้ามาและก็ผ่านไป

ตั้งใจที่จะทำหลายครั้ง แต่ก็ไม่คืบหน้า

ลงมือทำหลายครั้ง แต่ก็ไม่สำเร็จ

เปลี่ยนไป เปลี่ยนมา

ไม่เอาจริง ไม่มุ่งมั่นะ ไม่อดทน

รอเวลา รอความรู้สึก ความรู้สึกที่อยากจะทำ

ถึงช่วงหนึ่งจึงได้รู้ว่า.....

ไม่ค้น ก็ไม่พบ ไม่หา ก็ไม่เจอ

ไม่อดทน ก็จะไม่ผ่านไป

สำหรับวัน เวลาที่ผ่านมา

จึงมีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับตนเอง

ที่ได้เรียนรู้ รู้ ลึก ลึกในตัวตน

จวบจนวันนี้และวันต่อ ๆ ไป

มีอาจลิมเลือน พระคุณของพ่อ แม่ และที่ ๆ

มีอาจลิมเลือน ความกรุณา ความเอื้ออาทร เอาใจใส่

ของอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เกียรติวรรณ อมาตยกุล

ขอกราบขอบพระคุณ

อาจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์

ศาสตราจารย์ ดร.รัตนา พุ่มไพศาล

รองศาสตราจารย์อุ้นดา นพคุณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรพินท์ วิบูลย์พันธ์

ที่ได้ให้ข้อคิดข้อเสนอแนะเสมอมา

ขอขอบพระคุณ

ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้คำชี้แนะให้ข้อคิดเห็น

โดยเฉพาะ "ที่หญิง" คุณชนิษฐา เจริญพูล

และ "ที่ชุย" คุณนันทิยา นำเกียรติวงษา

ที่ให้ทั้งกำลังใจ และข้อเสนอแนะหลายประการ

ขอขอบคุณ

น้ำใจไมตรีของพี่น้องชาวบัลลังก์

บ้านหนองกลาง และบ้านม่วงมูลทุกคน

สุดท้ายมีอาจลิมเลือน "เหมียง" ทิมพีใจ สุรินทร์เสรี

ผู้จุดไฟและให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ

ขอขอบคุณเพื่อนห้องพี่น้องทุกคนที่ให้กำลังใจ

ขอบคุณจริง ๆ

วิจิตรา

พงษ์ประสิทธิ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....

กิตติกรรมประกาศ.....

สารบัญตาราง.....

สารบัญภาพ.....

บทที่

1. บทนำ..... 1

 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา..... 1

 วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 5

 ขอบเขตของการวิจัย..... 5

 คำนิยามที่ใช้ในการวิจัย..... 6

 ประโยชน์จากการวิจัย..... 7

2. วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง..... 9

3. วิธีดำเนินการวิจัย..... 41

 ประชากร..... 42

 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 42

 การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 44

 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 46

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. การนำเสนอข้อมูลและผลการวิเคราะห์	48
5. สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	103
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	103
อภิปรายผล	114
ข้อเสนอแนะ	118
บรรณานุกรม	119
ภาคผนวก	123
ประวัติผู้เขียน	146

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ประโยชน์ของโรงสีรวมบ้านบัลลังก์,	84
2	ปัจจัยสนับสนุนการจัดตั้งโรงสีรวมบ้านบัลลังก์ เป็นผลสำเร็จ.	88
3	ประโยชน์ของโรงสีรวมบ้านหนองกลาง.	94
4	ปัจจัยสนับสนุนการจัดตั้งโรงสีรวมหนองบัวสามัคคี เป็นผลสำเร็จ,	95
5	ประโยชน์ของโรงสีรวมบ้านม่วงมูล;	100
6	ปัจจัยสนับสนุนการจัดตั้งโรงสีรวมบ้านม่วงมูล เป็นผลสำเร็จ.	101
7	สรุปผลการวิจัย.	104

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1.	แบบจำลองกระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม (โดยเอกชน)	19
2.	ขั้นตอนการสีข้าว เปลือก เป็นข่าวสารของโรงสี.	29
3.	โครงสร้างการตลาดข้าว	33
4.	แผนภาพการวิเคราะห์กระบวนการตัดสินใจรับความรู้ใหม่ของชาวบ้านใน การจัดตั้งโรงสีรวม	81